

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2006. május 10.

TÖRTÉNELEM
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2006. május 10. 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI MINISZTERIUM

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszlelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a Történelmi atlasz térképeit és a Magyar helyesírási szótárt!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásakor az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a Történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

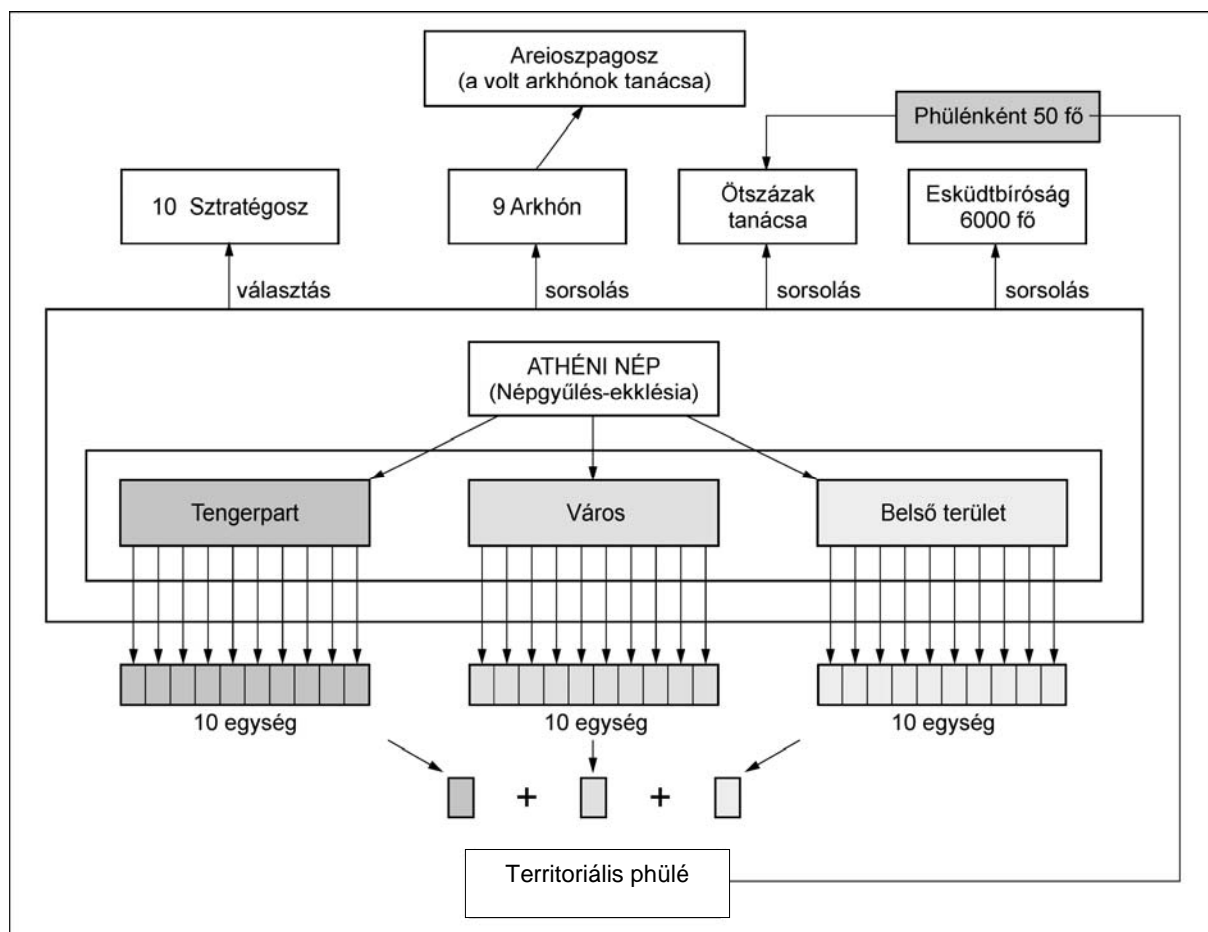
- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége.

Eredményes munkát kívánunk!

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat az athéni demokrácia intézményrendszerével kapcsolatos.

Jelölje meg az ábra tanulmányozását követően az alábbi állításokról, igazak vagy hamisak!
(Elemenként 1 pont.)

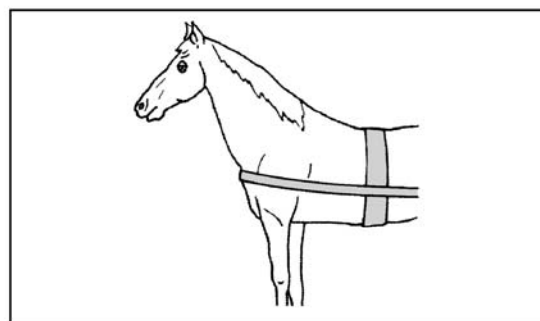
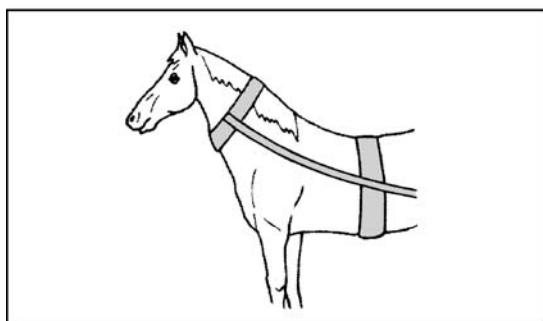
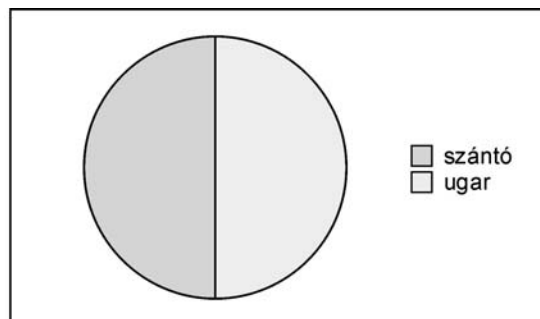
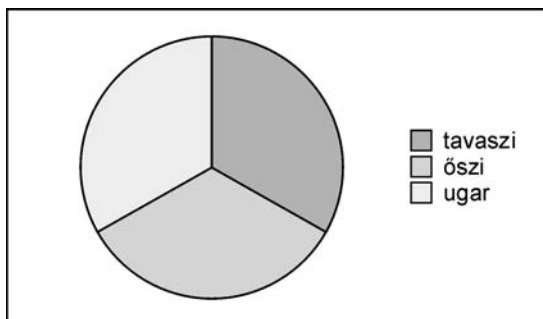

Állítások	Igaz	Hamis
a) A demokrácia létrejöttét követően az athéni állam legnagyobb hatalommal rendelkező testülete az Areioszpagosz volt.		
b) A sztratégoszt (hadvezért) azért választották, mert a hadvezetéshez szakértelemre volt szükség.		
c) Az ötszázak tanácsának tagjait közvetlenül az ekklésia választotta.		
d) A tisztségek többségét sorsolták, hogy minden athéni polgárnak legyen esélye hivatalt viselni.		

4 pont

2. A következő feladat a középkori gazdálkodásra vonatkozik.

Egészítse ki az ábrák állításait a szöveg és ismeretei felhasználásával úgy, hogy megfeleljenek az Igaz vagy Hamis megjelöléseknek! (Elemenként 0,5 pont.)

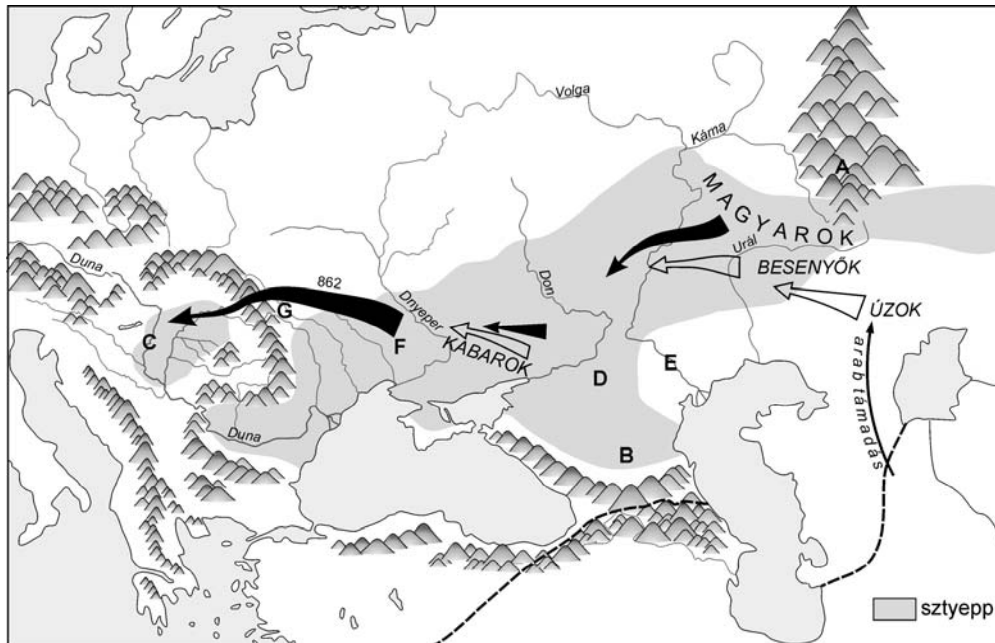

Állítások		Megjelölés	
		Igaz	Hamis
a)-nak nevezzük azt a földművelő módszert, amikor a földterületet két részre osztották. Az egyik felét bevetették, a másikat pedighagyták.	X	
b)	A felváltotta a-ot, így az állatok sokkal nagyobb erőt tudtak kifejteni.	X	
c)	A kétnyomásos gazdálkodás termést biztosított, mint a háromnyomásos.		X
d)	A háromnyomásos gazdálkodás azt jelenti, hogy a termőföld egyik harmadába , másik harmadába vetették el a magokat, egyharmada pedig maradt.	X	

4 pont

3. A térképvázlat a magyar nép vándorlását mutatja.

Töltse ki a táblázatot! Használja a Történelmi atlaszt! (Elemenként 0,5 pont.)

A magyar nép vándorlása

Leírás	Földrajzi név	Betűjele a térképen
a) A Volga és Don között található terület, őseink itt kazár mintára kettős fejedelemségben éltek.		
b) A Duna és Dnyeper közötti szállásterület, mely a vérszerződésről és Álmos fejedelemmé választásáról híres.		
c) Hegyláncok által közrefogott medence, a X. században ide menekültek őseink a besenyők elől.		
d) A Kárpátok egyik hágója, a honfoglalás során itt áramlott be a magyarok egy része az új hazába.		
e) A finnugor népek őshazájának területén emelkedő hegység, melynek lábától indult a magyar vándorlás.		

5 pont

4. Az alábbi feladat a felvilágosodás gondolkörével kapcsolatos.

Fejezze be, vagy egészítse ki a mondatokat, a források felhasználásával!

(Elemenként 1 pont.)

„A természet nemcsak arra ad jogot, hogy megvédje javait: azaz életét, szabadságát és vagyonát mások jogtalansága [...] ellen, hanem arra is, hogy ítéljen, [...] de az államban az önbíráskodás nem lehetséges, [...] e jog az államra van ruházva.”
(Locke: Két értekezés a polgári alkotmányzatról)

„Nem szükséges, hogy a képviselők, akik választóiktól általános utasításokat kaptak, minden egyes ügyre külön utasítást kapjanak [...] minden állampolgárt meg kell, hogy illessen az a jog, hogy szavazhasson a képviseléválasztáson [...]”
(Montesquieu: *A törvények szelleméről*)

„Ha a törvényhozó hatalom a végrehajtó hatalommal ugyanabban a személyben vagy ugyanabban a hatósági testületben egyesül, nincsen szabadság, mivel attól lehet tartani, hogy az ilyen uralkodó [...] zsarnoki törvényeket fog hozni, és [...] zsarnoki módon fogja végrehajtani.” (Montesquieu: *A törvények szelleméről*)

„Az első ember, akinek eszébe jutott, hogy egy darabka földet elkerítvén így szóljon: ez az enyém, s aki elég együgyű embereket talált, hogy ezt elhiggyék, volt a polgári társadalom megalapítója. Mennyi büntől, háborútól és gyilkosságtól, mennyi nyomorúságtól mentette volna meg az emberi nemet, aki ekkor kihúzza a karókat [...]”
(Rousseau: *Az emberek közötti egyenlőtlenség eredetéről és alapjairól*)

a) Locke szerint az államra van ruházva

b) Montesquieu szerint az állampolgárok mindegyikét megilleti, hogy

c) Ha a hatalmi ágak egy kézben összpontosulnak, az vezet.

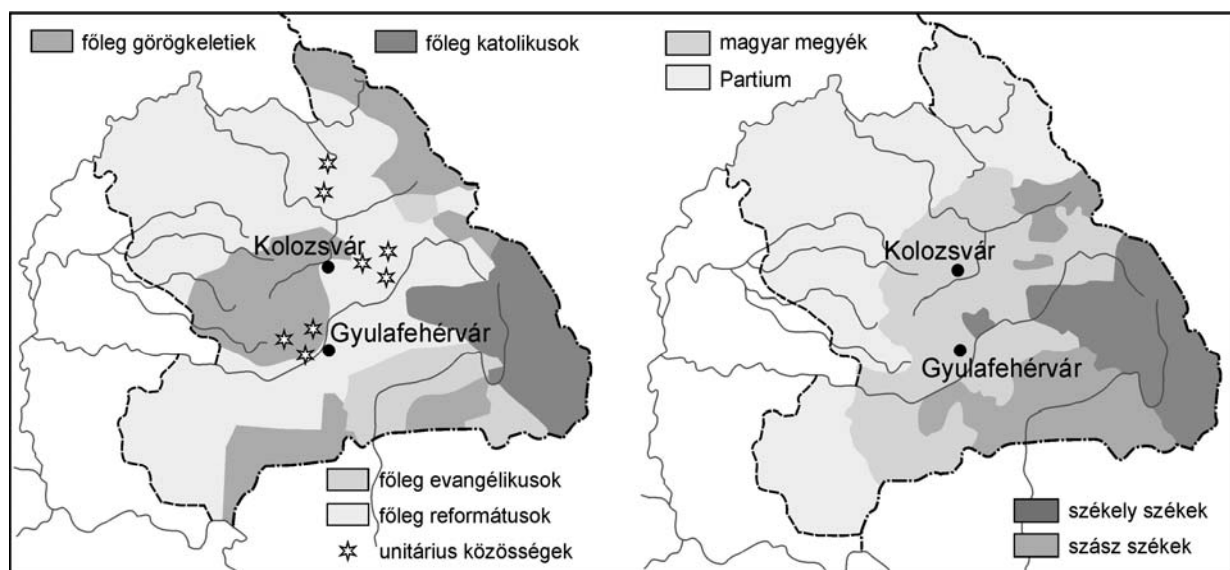
d) Egyikőjük szerint a háború, a bűn, a gyilkosság oka a megjelenése.

4 pont	
--------	--

5. A következő feladat a XVII. századi Erdély társadalmára vonatkozik.

Húzza alá a helyes megoldást a mellékelt források tanulmányozása után!

(Elemenként 1 pont.)

„A Bethlen kori Erdély társadalma magán viselte a középkorból örökölt rendi struktúra nagyon is »erdélyi« sajátosságait. Megőrizte a magyar nemesség, a székelyek és szászok rendjének alapvető hármastagozódását. [...]

A románság a 17. századra már természetes összetevője az erdélyi társadalom szövedékének. Kiemelkedő tagjai már századokkal korábban magyar nemességet kaptak. A többségében hegyvidéki pásztorkodást folytató, juhtenyésztő román lakosság azonban a 17. században jóval kedvezőbb helyzetben élt, mint jobbágytelken ülő társaik, hiszen kisebb adóterhet viseltek, állandóan mozgásban lévén egyéb kötelezettségekkel is nehezen voltak terhelhetők. [...]

Bethlen 1622-ben törvényben mondatta ki, hogy azok a székelyek, akik jobbágyinak vallják magukat, a többiekhez hasonlóan adófizetésre kötelesek. Így az adótól való félelmükben inkább a katonáskodást választották. Ennek köszönhető, hogy a székelyek háborús időben szinte napokon belül legalább 10 ezer főnyi hadat állítottak ki, ami akkor komoly »állandó« hadseregnek számított. [...]

A szászok a 17. században is megőrizték a középkorban (1224) szerzett kiváltságait. Közös adóztak egy összegben, maguk választották meg előljáróikat, tisztségviselőiket. Az »universitas« élén Nagyszeben városa és annak polgármestere, a szász gróf állt, aki a város tanácsával együtt irányította a »szász nemzet«-et.” (Oborni Teréz: *Erdély Bethlen Gábor uralma alatt*)

a) Melyik népesség nem élt az erdélyi részeken? (Húzza alá a helyes választ!)

1. székelyek 2. szászok 3. románok 4. csehek

b) Székelyföldön melyik vallási felekezet volt a legjelentősebb? (Húzza alá a helyes választ!)

1. katolikus 2. református 3. unitárius 4. görögkeleti

c) Hogyan nevezték a szász gróf által irányított közösséget? (Húzza alá a helyes választ!)

1. universitas 2. szász szék 3. nagyszebeni közösség

d) Melyik az a népesség, amelynek tagjai már a középkor óta személyükben szabad, adófizetéssel nem terhelhető népek voltak? (Húzza alá a helyes választ!)

1. románok 2. szászok 3. székelyek 4. magyarok

4 pont	
--------	--

6. A feladat a második ipari forradalommal kapcsolatos.

Döntse el a források és ismeretei alapján, hogy a megállapítások a második ipari forradalom okaira vagy következményeire vonatkoznak! Írjon X jelet a táblázat megfelelő oszlopába! (Elemenként 0,5 pont.)

Kronológia:

1876. Telefon
1879. Izzólámpa
1882. Elektromos erőmű
1886. Benzinmotoros gépkocsi
1889. Celluloid film
1894. Rádiójelek

	Mezőgazdaság	Ipar	Kereskedelem	Egyéb
1812	27%	30%	20%	23%
1831	28%	35%	15%	22%
1860	16%	36%	48%	–
1895	10%	37%	53%	–

Az éves nemzeti jövedelem megoszlása a gazdasági ágazatok között a XIX. századi Angliában

Megállapítások	Ok	Következmény
a) A második ipari forradalom által előidézett egyenlőtlen gazdasági fejlődés kiélezte a nagyhatalmak közötti ellentéteket.		
b) Európa gazdag szén- és vasércbányáinak is köszönhetően az acélgyártás és a közlekedés ugrásszerűen fejlődött.		
c) A hitelszervezetek fejlődése, az ipari és a banktőke összeolvadása létrejötté nélkül nem bontakozott volna ki a második ipari forradalom.		
d) A tudomány nagyarányú fejlődése is szerepet játszott a második ipari forradalom kibontakozásában.		
e) Az elektromosság forradalmasította a közvilágítást.		
f) Angliában az ipari forradalom hatására a mezőgazdaságból származó nemzeti jövedelem jelentősen visszaesett.		

3 pont

7. A feladat az 1848-as áprilisi törvényekkel kapcsolatos.

Egészítse ki a törvénycikkek szövegének segítségével a hiányos újsághírt, tudósítást! (Elemenként 1 pont.)

„III. tc.: Független magyar felelős minisztérium alakításáról

3. § Ő Felsége, s az Ő távollétében a nádor és a királyi helytartó a végrehajtó hatalmat a törvények értelmében független magyar minisztérium által gyakorolják, s bármely rendeleteik, parancsolataik, határozataik, kinevezéseik csak úgy érvényesek, ha a Buda-Pesten székelő miniszterek egyike által is aláíratnak. [...]

V. tc.: A választásról

2. § Az országnak, s kapcsolt részeknek, mind azon bennszületett vagy honosított, legalább 20 éves, és sem atyai, sem gyámi, sem gazdai hatalom, sem pedig elkövetett hűségtelenség, csempészkedés, rablás, gyilkolás, és gyújtogatás miatt fenyték alatt lévő lakosai, a nőket kivéve, törvényesen bevett valláskülönbség nélkül választók:

a) Kik szabad királyi városban, rendezett tanácsal ellátott községben 300 e. Ft (ezüst forint) értékű házat vagy földet, egyéb községekben pedig eddigi úrbéri értelemben vett $\frac{1}{4}$ telket, vagy ezzel hasonló kiterjedésű birtokot, kizáró tulajdonul vagy hitveseikkel s illetőleg kiskorú gyermekeikkel közösen bírnak.

b) Kik mint kézművesek, kereskedők, gyárosok telepedve vannak, ha tulajdon műhellyel vagy kereskedelmi teleppel vagy gyárral bírnak, s ha kézművesek, folytonosan legalább egy segéddel dolgoznak.

3. § Választható mindaz, ki választó, ha életének 24. évét betöltötte, s a törvény azon rendeletének, miszerint a törvényhozási nyelv egyedül a magyar, megfelelni képes." (1848. április 11.)

„Honfitársaink! A mai naptól semmilyen határozat, törvény és rendelet sem érvényes, csak abban az esetben, ha azt valamelyik, Buda-Pesten székelő

a)..... ellenjegyzí. Választójoggal rendelkezik bárki, aki
b)..... éves, büntetlen életú, neme szerint c)..... és valamilyen
vagyonnal bír. Az országgyűlés tagjává választható az, aki
d) , és e)....." (Fiktív szöveg)

5 pont	
--------	--

8. A feladat a hidegháborúhoz kapcsolódik.

Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei alapján!

a) Nevezze meg, hogy a karikatúra mely nagyhatalmak elnökeit ábrázolja! (Elemenként 0,5 pont.)

1.
2.

b) Válassza ki a felsorolásból a karikatúra segítségével az ábrázolt történelmi szituációnak megfelelő megállapítást! (0,5 pont)

1. „A két nagyhatalom elnökei nukleáris erőpróbát folytattak.”
2. „A nukleáris háborúban az egyik fél biztosan győzni fog.”
3. „A két hatalom között kitörő háború hagyományos fegyverekkel is megívható lesz.”

c) Állapítsa meg, hogy a karikatúra mely motívuma utal a nukleáris fenyegetettségre! (0,5 pont)

.....

d) Említsen az 1950–60-as évekből egy európai és egy Európán kívüli válságot, amelyek világháborúval fenyegettek! (Elemenként 1 pont.)

Európai:

Európán kívüli:

4 pont	
--------	--

9. A feladat Magyarország II. világháborús részvételével kapcsolatos.

Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei alapján! (Elemenként 0,5 pont.)

„Magyarország 20 éven keresztül [...] alázatosan várta területének növekedését anélkül, hogy gyakorlatilag bármit is tett volna annak érdekében. [...] Három ízben növekedett a területe jelentős mértékben a birodalom révén, három ízben növekedett saját közreműködése és harca nélkül. [...]

Kállay és társaiak készek arra, hogy Magyarországot kiszolgáltassák Anglia vagy Oroszország akaratának. [...]

1. A kormányzónak nincs hatalma, nincs helyes ösztöne. [...] A kormányzó lényében tulajdonképpen katona, de csakis katona. [...] Amilyen jó katonás szelleme, olyan siralmasak politikai képességei. [...]

6. [...] Minden értünk vérző magyar a mi véráldozatunkat csökkenti, erősíti tartalékainkat a további hadviseléshez, és segít abban, hogy erőinket megőrizzük a háború utáni nagy feladatok megoldására.

[...] előfeltétele a jelenlegi kormány leváltása; pótlására a nemzeti ellenzékkel német irányítás alatt álló kormány alakítandó. [...]

Eljött az ideje, hogy megszüntessük Magyarország önállósodásának állapotát. [...]

Ütött az óra, hogy a zsidókérdéshez alaposan hozzányúljunk.” (A német birodalmi megbízott jelentése, 1944)

a) **Határozza meg a forrásban felidézett három területgyarapodás évszámát kronológiai rendben!**

1. 2. 3.

b) **Nevezze meg a forrásban felidézett kormányzót!**

.....

c) **Sorolja fel, hogy mely politikai, katonai, társadalmi lépések megtételére tesz javaslatot a jelentés!**

Politikai:

Katonai:.....

Társadalmi:.....

d) **Állapítsa meg, hogy a javasolt intézkedések mely cél elérését szolgálják!**

.....

4 pont	
--------	--

10. Az alábbi feladat a Rákosi-korszakra vonatkozik.

Döntse el, hogy a források közül melyikből szerezhető meg a felsorolt információk! (Tegyen X jelet a megfelelő helyre!) (Elemenként 0,5 pont.)

Táblázat

Társadalmi csoportok	Budapest és az iparvárosok		Többi település	
	Cukor (kg)	Liszt (kg)	Cukor (kg)	Liszt (kg)
Üzemek, gyárak kitüntetett dolgozói, bányászok stb.	1,2	2,4	1	2,4
Állami alkalmazottak	1	1,6	0,8	1,6
Szabadfoglalkozásúak, kisiparosok, kiskereskedők, parasztok, háztartásbeliek stb.	0,75	1,2	0,55	1,2
12 év alatti gyerekek	0,75	1,2	0,75	1,2

Jegyrendszer Magyarországon 1951-ben (cukor és liszt fejadagok hó/fő)

Szöveg

„A mi udvarunkban lakik egy péksegéd. Ő mesélte, hogy akármennyi kenyeret sütnék az üzemükben, mind elfogy. Feltűnt nekünk itt a körzetben, hogy Vecsésről, Üllőről nap mint nap bejárnak egyesek, s 4-5 kenyeret is elhordanak zsákban. Pedig 4-5 kenyér naponta nem kell egy családnak, ha csak azon élne is. De biztos ezek is kulácfélék, s állatokkal etetik fel a mi drága szép kenyereinket.” (Szabad Nép, 1951. január 5. Felszólalás a budapesti népnevelő értekezleten.)

Kép

Tojásbeszolgáltatás Kiskunlacházán, 1952. július

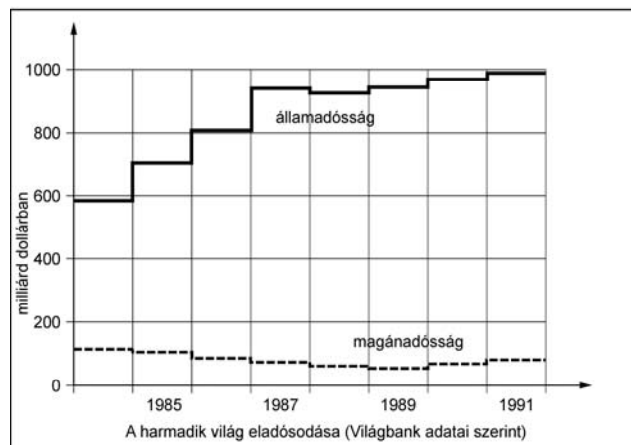
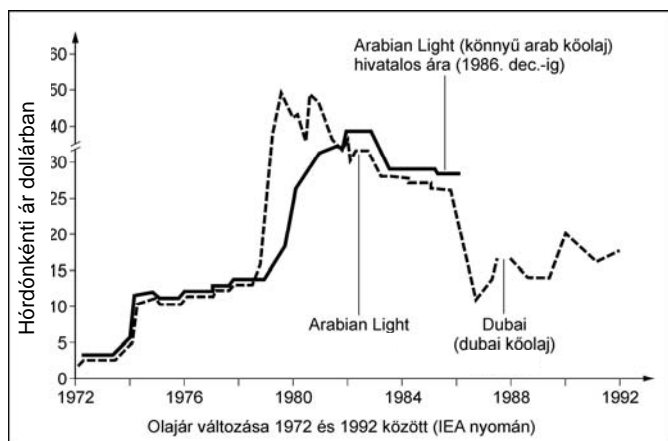
Információk	Szöveg	Táblázat	Kép	Egyik sem
a) Az iparvárosok és Budapest előnyt élvezett a többi településsel szemben.				
b) A jegyrendszer és a fejadagok elégedetlenséget szültek Magyarországon.				
c) Az elégtelen ellátást a hatalom a kulákok elleni hangulatkeltésre is felhasználta.				
d) A beszállítási rendszer alapvető élelmiszerekre is kiterjedt.				

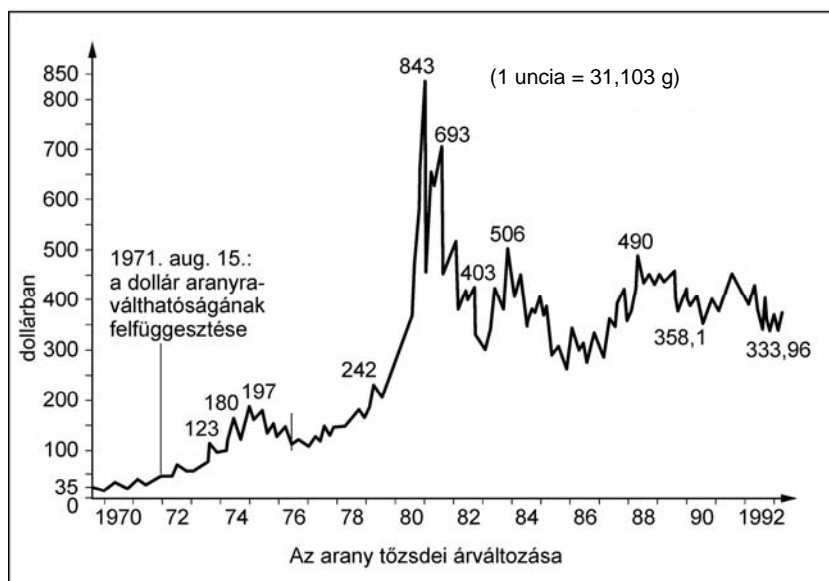
2 pont

11. A feladat a harmadik világ eladósodására vonatkozik.

Oldja meg a feladatot a grafikonok és a szöveg felhasználásával!

(Elemenként 0,5 pont.)

„A nagy multinacionális bankok jelentős összegű tőkét hiteleztek a harmadik világbeli országoknak. [...] az állandó gondot jelentő eladósodás a harmadik világra hárítja a felelősséget a nemzetközi pénzügyi problémákért.” (Gazdasági elemzés)

Karikázza be a megfelelő válasz sorszámát!

a) Az arany és az olaj ára a világ tőzsdéin

1. egymást követve változott.
2. nem volt hatással egymásra.
3. egymással ellentétesen változott.

b) Az olajár esésének köszönhető a harmadik világba kihelyezett több hitel, ezért

1. a hitelkihelyezés független az olaj világpiaci árától.
2. az olaj világpiaci árának csökkenése csökkenti a kihelyezett hitelek összegét.
3. az olajpiacról kivont tőke új beruházási helyeket keres magának.

c) A válság hatására a kihelyezett hitelek visszafizetése

1. miatt gyors hiteltörlesztést hajtottak végre.
2. kétségessé vált.
3. helyett a hiteleket visszahárították a hitelező bankokra.

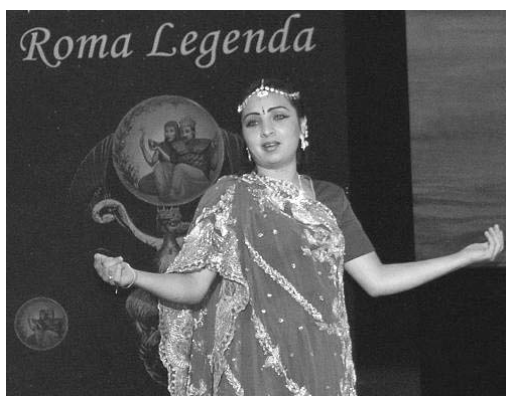
d) A hitelkamatok visszafizetésének bizonytalansága

1. veszélyeztette a fejlett ipari országok gazdasági stabilitását.
2. elsősorban a hitelező országok magánbankjait sújtotta.
3. a harmadik világ egyre nagyobb eladósodásának volt a következménye.

2 pont	
--------	--

12. A feladat a hazai romák kulturális és társadalmi helyzetéről szól.

Döntse el az idézet és a fényképek alapján, hogy az állítások igazak-e vagy hamisak! (Válaszát X jellel jelölje!) (Elemenként 1 pont.)

Roma Legenda a Margitszigeten

„Az első roma rockopera előadását az Országos Cigány Önkormányzat (OCÖ) elnöke nyitotta meg a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon. A Roma Legenda unikális értéket képvisel a roma identitás erősítése és a cigányság kultúrájának, történelmének bemutatása szempontjából. A világon először életre hívott roma rockopera megálmodóinak célja az volt, hogy a zene és a táncművészet eszközeivel ábrázolják a cigányság sokak által nem ismert történelmét. A darab – melyben a nézők népes, mintegy hatvan fős táncsoport előadásában gyönyörködhetnek – bemutatja a roma őshazából való elvándorlást, és a cigányság vándorútjának különböző állomásait. A jellemzőbb színtereket csodás jelmezekkel, díszletekkel és jellegzetes táncokkal illusztrálják.” (Az Országos Cigány Önkormányzat beszámolója, 2005 nyara)

Állítások	Igaz	Hamis
a) A roma rockopera a cigányság legégetőbb társadalmi problémáit (szegénység, munkanélküliség stb.) dolgozza fel.		
b) A bal oldali kép a romák őshazájára, Indiára utal.		
c) A kulturális rendezvényeknek, eseményeknek nincs szerepük az egyes nemzetiségek összetartozásának erősítésében.		
d) A cigány önkormányzatoknak nagy szerepük van a kulturális hagyományok őrzésében.		

4 pont

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK**Olvassa el figyelmesen!**

A következő feladatok közül összesen **hármat** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó feladat,
kettő, a **magyar történelemre** vonatkozó **egy rövid** és **egy hosszú**,
különböző korszakokra vonatkozó feladat.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	A középkori egyház szerepe	Rövid
	14.	Szövetségi rendszerek	Rövid
Magyar történelem	15.	Végvárrendszer és várháborúk	Rövid
	16.	Károly Róbert gazdaságpolitikája	Hosszú
	17.	II. József uralkodása	Rövid
	18.	A dualizmus gazdasági eredményei	Hosszú
	19.	A két világháború közötti Magyarország	Rövid
	20.	Az 1956-os forradalmat követő megtorlás	Hosszú

Segítségül megadjuk a helyesen kiválasztott feladatok sorszámainak lehetséges kombinációit. Jelöljön meg egy oszlopot az alábbi táblázatból!

Karikázza be a választott oszlop betűjelét!

Feladattípus	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Rövid	13.	13.	13.	13.	13.	13.	14.	14.	14.	14.	14.	14.
Rövid	15.	15.	17.	17.	19.	19.	15.	15.	17.	17.	19.	19.
Hosszú	18.	20.	16.	20.	16.	18.	18.	20.	16.	20.	16.	18.

Csak a szabályok szerint kiválasztott feladatok értékelhetők! A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

A feladatok közül **csak a választott hármat dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során fogalmazvány (piszkozat) készíthető!

13. A feladat a középkorral kapcsolatos.

(rövid)

Mutassa be a források és ismeretei alapján az egyház szerepét a középkori művelődésben és a mindennapokban!

Krisztus a pápának a mennyország kulcsát, a császárnak pedig kardot ad.

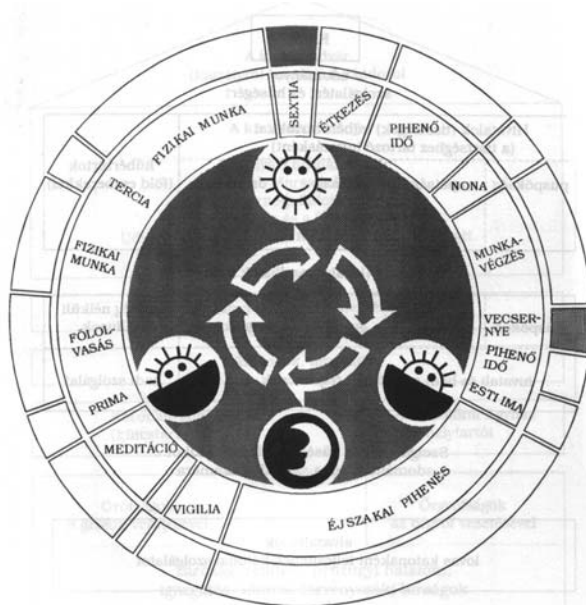

Kódexmásoló szerzetes

Arató szerzetes

„Isten háza tehát, amelyet egynek hiszünk, három részre oszlik: egyesek imádkoznak, mások harcolnak, és ismét mások dolgoznak. Ez a három rész, mely együtt létezik, nem szenvedheti a szétválasztást. A szolgálat, amit egyik végez, a mások kettő munkájának a feltételét adja, mindenki a maga részéről köteles az együttest segíteni.” (Adalbéron: Vers II. Róberthez, a frankok királyához)

A Benedek-rendi szerzetesek napirendje

„A jobbágyok vasárnaponként a templomba jártak misére, itt kötöttek házasságot, itt keresztelték meg a gyermekeiket, s elhunyt hozzátartozóikat a templom körüli temetőben helyezték végső nyugalomra. A nagy egyházi ünnepeken ugyancsak a templomban gyűltek össze, majd a templomkertbe vonultak, ahol a földesúr bort és húst méretet ki számukra.” (tankönyvi szöveg)

„Jaj annak, kit a végső perc halálos bűnben talál. Boldogok, kik szent akarotodban megnyugosznak.” (Assisi Szent Ferenc)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

14. A feladat az első világháború előzményeivel, a kialakuló szövetségi rendszerekkel kapcsolatos. (rövid)

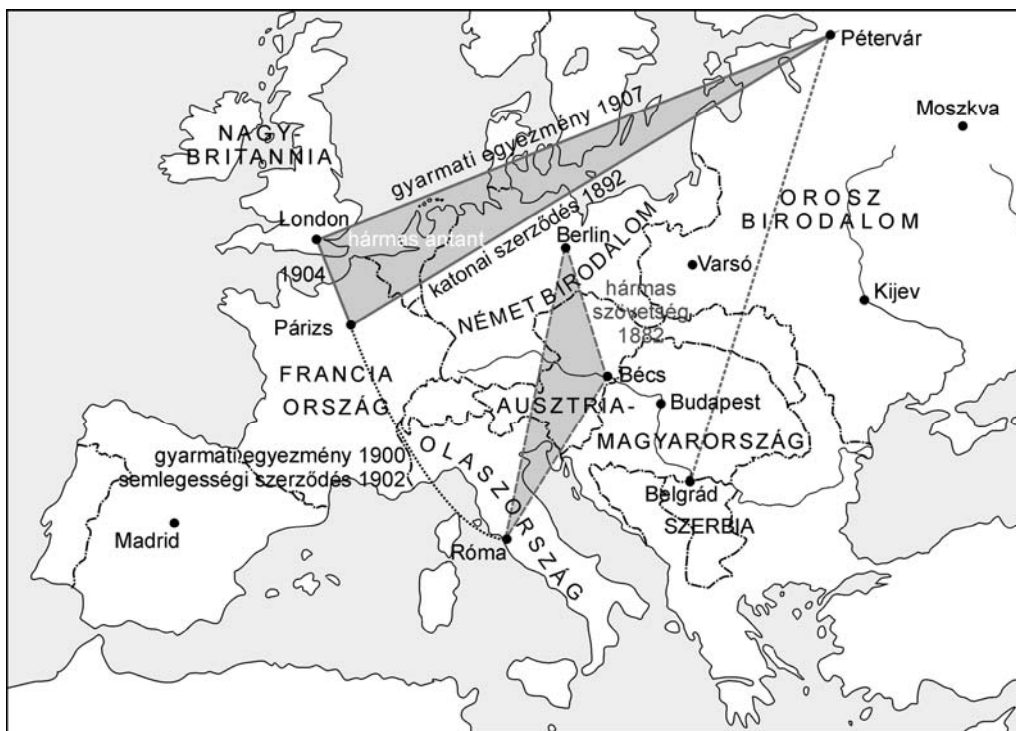
Mutassa be a források és ismeretei segítségével, milyen ellentétek és okok vezettek az első világháború kitöréséhez! Válaszában utaljon a létrejövő katonai szövetségek főbb céljaira!

ELLENTÉTEK:

Németország ↔ Anglia	Németország ↔ Oroszország	Németország ↔ Franciaország
bagdadi vasút	bagdadi vasút	Afrika
Törökország	Törökország	Elzász-Lotaringia
Közép-Kelet	Közép-Kelet	
Távol-Kelet	Balkán	
Afrika		
kereskedelem		
flottaépítés		

A nagyhatalmak és gyarmataik 1914-ben		
Ország	Millió km²	Millió lakos
Anglia	33,5	393,5
Oroszország (Szibériával)	17,4	33,2
Franciaország	10,6	55,5
Németország	2,9	12,3
USA	0,3	9,7
Japán	0,3	19,2

Anglia, Franciaország és Németország acéltermelése (millió tonna)			
Év	Anglia	Franciaország	Németország
1890	8,0	1,9	4,1
1913	7,7	4,6	17,6

Szövetségi rendszerek Európában

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

15. A feladat a XVI. századi magyar végvárrendszerrel és a várháborúkkal kapcsolatos. (rövid)

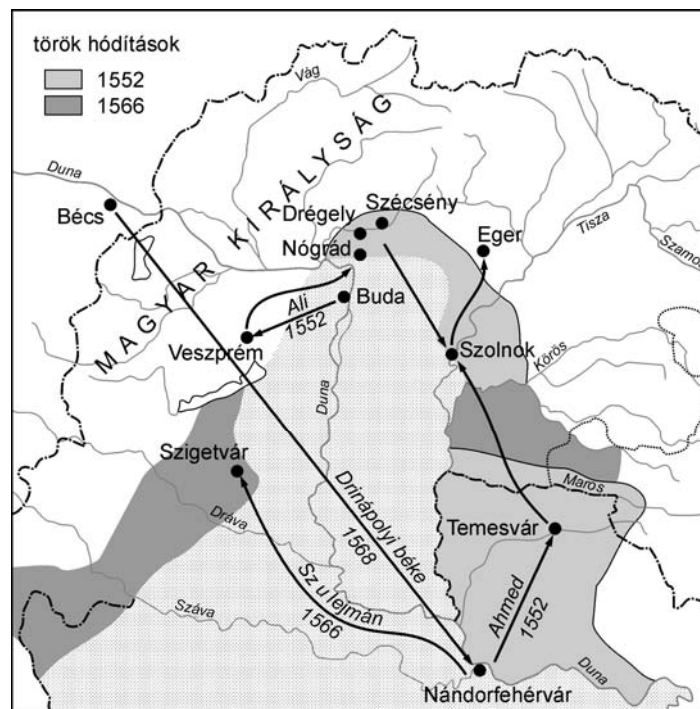
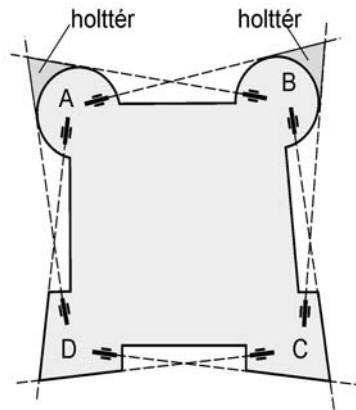
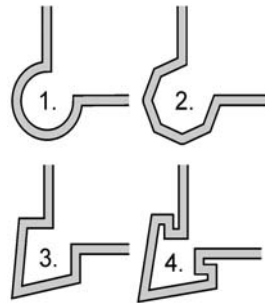
Mutassa be a források és ismeretei alapján a védelmi rendszer fő jellemzőit, a legnagyobb török hadjáratokat! Használja a Történelmi atlaszt!

„A végvárrendszer fenntartásának óriási költségei miatt kevés pénz maradt a végvári katonaság zsoldjára, ezért sokszor akadozott a zsold kifizetése. A »se pénz, se posztó« mondás ezt fejezte ki. A végváriak ezért más jövedelemforrásra is rászorultak, részt vettek a mezőgazdaságban (föld- és szőlőművelés), illetve a marhakereskedelemben, sőt megszerezték a kocsmáltatás jogát is.” (Fiktív szöveg)

„A magyar végvárakra a török hódítás alatt súlyos csapásokat mértek, ezért az amúgy is gyenge, főúri kastélyoknak használt erődítményeket meg kellett erősíteni. Ezt a falak megvastagításával, vizesárkok ásásával és új bástyák építésével érték el.” (Tankönyvi szöveg)

„A szomszédos bástyáról védett körbástya csúcsán olyan holt tér van, ahova nem érnek el a tüzfegyverek. Itt a legkönnyebb tehát megmászni a falat (1. és 2. bástya). A holtter kiküszöbölésére találták ki a XVI. században a szögletes vagy ólász bástyákat (3. és 4. bástyák). Hogy a bástyákban elhelyezett ágyúkat és a tüzérek épségét jobban megvédjék, a bástyákra füleket illesztettek (újolasz bástyák). A füllel védett tüzelőállások biztosabbak, mert kevesebb ágyú tudja tűz alá venni.” (Tankönyvi szöveg)

1. kerek bástya, rondella
2. sokszögű bástya
3. óolasz bástya
4. újolasz bástya vagy fülesbástya

Török hadjáratok

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

16. A feladat Károly Róbert gazdaságpolitikájával kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével az uralkodó gazdaságpolitikájának főbb elemeit! Magyarázza meg a gazdaságpolitika és a királyi hatalom jellege közötti összefüggéseket!

„Tudjátok meg, hogy országunk főpapjai, bárói és nemesei [...] elénk járulva alázatosan azt kérték tőlünk, hogy mivel kamaránk silány pénze országunk lakosságát igen sújtja, országunk egykori jólétének helyreállítására s a közérdek javára marandó értékű és egész országunkban mindenütt forgó új, jó pénzt veressünk.” (Károly Róbert rendelete, 1323)

„Elrendeltük pedig, hogy a folyó évben forgalomban levő háromféle pénzünket [...] az egész országunkban egy és ugyanazon formában. Súlyban, finomságban és értékben verjék és minden eltérés nélkül kerüljenek forgalomba és beváltásra.” (Károly Róbert rendelete, 1325)

„Határozván elrendeltük és parancsoljuk, hogy minden megyében, minden egyes kapu után, amelyen szénával vagy gabonával megrakott szekér képes befordulni vagy azon át kijönni [...] a kirovás megtörténte után 15 napon belül, a kamara haszna címén, előbb említett kamaráknak 18 dénárt a kamarák ispánjának kezéhez kell szolgáltatni és fizetni.” (Károly Róbert 1342. évi dekrétuma)

„A király jelentős jövedelemre tett szert a fellendülő kereskedelem megvámolásából is (harmincadvám). Az országba elsősorban iparcikkeket hoztak be, amit döntő részben aranypénzzel ellentételeztek.” (Tankönyvi szöveg)

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	21	

17. A feladat II. József uralkodásával kapcsolatos.

(rövid)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével az uralkodó főbb rendeleteit! Válaszában utaljon a felvilágosult abszolútizmus elvei és gyakorlata közötti összefüggésekre!

„Minden alattvaló urától vár védelmet és biztonságot. Ezért az uralkodó kötelessége, hogy alattvalói jogát rögzítse, ügyeiket úgy vezesse, hogy a közjót és az egyén javát egyaránt szolgálja [...] A legfőbb hatalom, ami az uralkodót illeti, minden határoza-tára, amelyet rendelet formájában adnak ki, a kötelező jelleg bélyegét nyomja rá.”
[...] (Részlet a II. József fogalmazta ausztriai Általános Polgári Törvénykönyvből)

„Az ember [...] teljesen egyenlőnek és szabadnak született. Megvan a joga, hogy bé-késen, zavartalanul éljen azokkal a jogokkal, amelyeket a természeti törvény neki nyújt. [...] A természet nemcsak arra ad jogot, hogy megvédje javait: azaz életét, sza-badságát és vagyonát a mások jogtalansága vagy merénylete ellen, hanem arra is, hogy ítéljen és meg is büntesse azokat, akik a természeti törvényt megsértik. [...]”
(Locke)

„Vallási türelem annyit jelent, mint megengedni, hogy hivatalokban alkalmazható legyen, földbirtokot szerezhessen, ipart űzhessen és polgár lehessen vallási különbség nélkül mindenki, aki erre alkalmas, és hasznára van az államnak.” (II. József levele Mária Teréziához)

„A jobbágyság állapotját annyiban, amennyiben a parasztok ennél fogva eddigelé örökös kötelesség alá vettette és a földhöz köttetve voltak, jövőre teljességgel eltöröljük, és azt akarjuk, hogy ebben az értelemben a jobbágy nevezettel tovább ne éljenek: következőképpen minden parasztokat, akármely nevezet és vallásbéli légyenek, jövőre magok személyekre nézve lakásokat szabadosan változtatható emberekké teszük [...]” (II. József jobbágyrendelete)

„A közjó legyen magatartásunk legfőbb szabálya, sose keressük saját javunkat ennek rovására. Ezt követeli tőlünk az a szövetség, melyet Isten hozott létre az emberek között. [...] Az emberek közötti eredendő egyenlőség olyan alapelv, melyet sosem szabad szem elől tévesztenünk [...]” (A francia Enciklopédiából)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

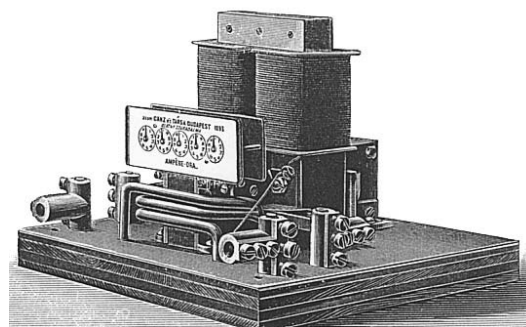
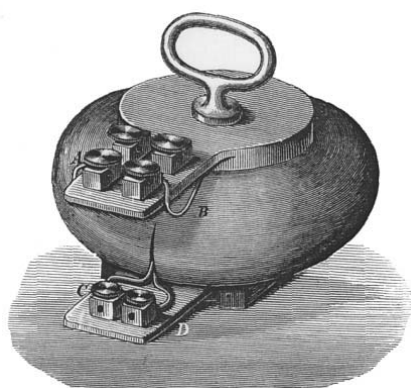
Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

18. A feladat a dualizmus korával kapcsolatos. (hosszú)
Mutassa be a források és ismeretei alapján a korszak társadalmi, gazdasági viszonyainak jellemzőit, és a kor meghatározó tudományos-technikai találmányait!

„A kor magyar társadalma sajátos kettős arculatot mutat. Egyfelől a polgárosodásnak számos jele volt: megnőtt az ipari munkásság létszáma, erőteljes városiasodás indult el, egyre nagyobb gazdasági és politikai jelentőségre tett szert az ipari, pénzügyi és kereskedő nagypolgárság. Erősebb lett az értelmiség: ezen belül a műszaki értelmiség létszáma, társadalmi tekintélye nőtt. Ugyanakkor továbbra is a földművesek adták a társadalom tömegét. A munkásság még gyenge, a századfordulón sem tette ki az össznépeség egyötödét. Tekintélyelvű volt e társadalom [...] A származás a társadalmi presztízs szempontjából még a vagyonnál is fontosabb volt [...] A kasztosodás a társadalom szinte minden, még legalsó csoportjaiban is megfigyelhető.” (Tankönyvi szöveg)

A nemzeti jövedelem szerkezete százalékban (1867/70–1913)			
	1867/70	1900	1913
Mezőgazdaság	79,0	63,6	61,9
Bányászat és kohászat	2,0	2,7	2,2
Gyáripar	7,0	16,2	19,1
Kisipar	6,0	5,7	6,6
Kereskedelem és szállítás	6,0	11,8	10,2
Összesen	100,0	100,0	100,0

Földbirtokviszonyok a századfordulón		
0–5 hold	a gazdaságok 53,5%-a	a földterület 5,8%-a
5–20 hold	a gazdaságok 35,9%-a	a földterület 23,5%-a
20–100 hold	a gazdaságok 9,5%-a	a földterület 23,0%-a
100–1000 hold	a gazdaságok 0,8%-a	a földterület 15,4%-a
1000 hold felett	a gazdaságok 0,2%-a	a földterület 32,3%-a
<p>A földterület 52,3%-a, a szántók 64,4%-a, a rétek 68,8%-a és a szőlők 90,3%-a a száz hold alatti kisbirtokokhoz tartozott. A nagybirtok túlnyomó része erdő- és legelőterület volt.</p>		

*Bláthy Ottó Titusz (gépészmérnök), Déri Miksával és Zipernowsky Károllyal
1885-ben megalkotta az iparilag is használható transzformátort.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	21	

19. A feladat a két világháború közötti Magyarországgal kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a források és ismeretei alapján a zsidótörvények megszületésének körülményeit az 1930–1940-es évek fordulóján, és tárja fel, hogy a rendelkezések milyen súlyos társadalmi torzulásokhoz vezettek!

„4. § A sajtókamara, úgyszintén a színművészeti és filmművészeti kamara tagjaiul zsidók csak olyan arányban vehetők fel, hogy számuk a kamara összes tagjai számának húsz százalékát ne haladja meg. [...]

7. § Ügyvédi, mérnöki, orvosi kamarák tagjaiul a 4. § első bekezdése alá eső személyeket csak olyan arányban lehet felvenni, hogy számuk az összes tagok számának húsz százalékát ne haladja meg.” (Az első zsidótörvény, 1938. XV. tc.)

„1. § [...] zsidónak kell tekinteni azt, aki őmaga, vagy akinek legalább egyik szülője, vagy akinek nagyszülői közül kettő a jelen törvény hatálybalépésekor az izraelita hitfelekezet tagja. [...]

3. § Honosítás, házasságkötés vagy törvényesítés által zsidó magyar állampolgárságot nem szerezhet. [...]” (A második zsidótörvény, 1939. IV. tc.)

„9. §. Nem zsidónak zsidóval házasságot kötni tilos.

14. §. Az a magyar honos nem zsidó, aki zsidóval, az a zsidó, aki magyar honos nem zsidóval, úgyszintén az a magyar honos zsidó férfi, aki külföldi honos nem zsidó nővel a 9. §-ban foglalt tilalmat megszegve házasságot köt, büntettet követ el és őt

évig terjedhető börtönnel, hivatalvesztéssel és politikai jogai gyakorlásának felfüggesztésével büntetendő." (A harmadik zsidótörvény, 1941. XV. tc.)

„E törvények [az első és második zsidótörvény] [...] széles középosztályi, kispolgári és kispolgárosodó rétegek számára azt a lehetőséget jelentették, hogy személyes erőfeszítés nélkül, az állam jóvoltából, mások kialakult egzisztenciájának a rovására maguknak új, sokkal előnyösebb egzisztenciákat alapíthattak. [...] Ettől kezdve szokták meg a magyar társadalom széles rétegei azt, hogy nemcsak munkával és vállalkozással lehet egzisztenciát alapítani, hanem úgy is, hogy valaki másnak a már kialakított egzisztenciáját kinézi magának, s azután az illetőt feljeleníti, nagyszülőit kikutatja, állásából kidobhatja, üzletét kiigényli, őt magát esetleg internáltatja, egzisztenciáját pedig birtokba veszi." (Bibó István: Zsidókérdés Magyarországon 1944 után)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

- 20. Az alábbi feladat az 1956-os forradalom és szabadságharcra kapcsolatos. (hosszú) Mutassa be az 1956-os forradalmat követő megtorlások körülményeit, formáit, és tárja fel, hogy a megtorlásoknak milyen politikai és társadalmi céljai voltak!**

A forradalmat követő megtorlás	
A megtorlás fajtája	Az áldozatok száma
Bírósági per	22 000
Bírósági ítélet	16 000
Internálás	13 000
Kivégzés	229

„[...] A magyar elvtársak Szerov elvtárral együtt [...] a hadbíróóság elé állítandó személyek közé kiválasztottak: Dudás Józsefet (54 éves), a felkelés egyik szervezőjét, a budai felkelőcsoportok vezetőjét. Szabó Jánost (59 éves), aki a Széna téri fegyveres felkelők vezetője volt. Zólogy Lászlót (40 éves), a Horthy-hadsereg volt tisztjét, aki a felkelés idején a Honvédelmi Minisztérium »forradalmi bizottmányának« tagja volt [...]” (Malenkov, Szuszlov, Arisztov és Szerov jelentése Moszkvának, 1956. november 30.)

„A Politikai Bizottság utasította a belügyminisztert, hogy a Nagy Imre és csoportja ügyében elkészítendő vádindítványban 3 fő vádpontot emeljenek ki. Ezek: a hatalom erőszakos megragadása, a népi demokratikus rend megdöntésére irányuló összeesküvés szervezése és az imperialistákkal való szövetkezés.

A Politikai Bizottság nem hozott határozatot a Nagy Imréről és csoportjáról kiszabandó büntetés kérdésében. Az ügy megvitatása során olyan vélemények hangzottak el, hogy a vádlottak között differenciálni kell, s bűnösségük fokának megfelelően a leg súlyosabb büntetést kell kiszabni Nagy Imréről, Losonczyra, Donáthra, Gimesre, Maléterre, Szilágyira és Király Bélára, a többi vádlott esetében enyhébb büntetést lehet alkalmazni.” (Andropov jelentése az SZKP Központi Bizottságának 1957. augusztus 26.)

„Az ellenforradalom meg akarta dönteni a Magyar Népköztársaság törvényes államrendjét, a társadalmi rendjét, a dolgozó parasztsággal szövetséges munkásosztály hatalmát, és helyébe a burzsoá diktatúra legreakciósabb formáját, a fasiszta diktatúrát akarta állítani. Nemzeti függetlenségünk megsemmisítésével imperialista gyarmattá akarta változtatni hazánkat. [...] Mindszenty, a középkori kardinális, Nagy Ferenc, a nemzetközileg ismert hazaáruló, az agg Horthy Miklós, a magyar nép világszerte ismert hőhéja, Habsburg Ottó, úgy mond »király«, egyszerre mozdultak meg.” (Kádár János, 1958)

„Amikor elkezdtek, azt mondták, hogy hatodrendű vádlott leszek, mire a nyomozás véget ért, elsőrendű lettem, nem tudom, minek folytán. Államrend elleni összeesküvés, törvényes államrend megdöntésére irányuló szervezkedés, többrendbeli meg nem állapítható gyilkosság, többrendbeli meg nem állapítható gyilkossági kísérlet, rablás, háromszori tiltott határátlépés. [...] négy halálos ítéletet mondtak ki, aztán ebből másodfokon maradt három [...] Az ügyvédek kegyelmet kértek, beadták, és

átalakult a bíróság kegyelmi tanácsá, ahol az én halálos ítéletemet megváltoztatták, a többiekét nem. [...] 1970-ben [...] közölték, hogy egyéni kegyelemmel szabadulunk, öt év felfüggesztéssel. [...]" (Wittner Mária visszaemlékezése)

„A forradalom vérbefojtása után, az üzemi forradalmi bizottmányban való részvételem miatt elbocsátottak. REF-es (rendőri megfigyelés alatt álló személy) lettem. Több évig nem kaptam munkát. A gyermekeim nem kapták meg az ajánlást az egyetemi felvételihez, így nem tanulhattak tovább. A bátyámat többször is be akarták szervezni, hogy írjon rendszeres jelentést a családról, és az USA-ba disszidáló rokonokkal való kapcsolattartásról.” (Egy visszaemlékezés)

„A tömeges megtorlásnak nem egyszerűen a bosszúállás volt a célja, hanem az elrettentés: a lázadás megismétlésének a megakadályozása, annak kikényszerítése, hogy az emberek beletörődjenek a megváltoztathatatlanba. Tudtára adták mindenkinek, mivel jár a rendszer és a Moszkvától való függés elleni felkelés.” (Ripp Zoltán: 1956 Forradalom és szabadságharc Magyarországon)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	21	

		Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. Az athéni demokrácia	4	
	2. A középkori gazdálkodás	4	
	3. A magyar nép vándorlása	5	
	4. Felvilágosodás	4	
	5. A XVIII. századi Erdély társadalma	4	
	6. A második ipari forradalom	3	
	7. Az 1848-as áprilisi törvények	5	
	8. A hidegháború	4	
	9. A II. világháborús magyar részvétel	4	
	10. A Rákosi-korszak	2	
	11. A harmadik világ eladósodása	2	
	12. A hazai romák kulturális és társadalmi helyzete	4	
	I. Összesen		45
II. Szöveges, kifejtendő feladatok	13. A középkori egyház szerepe	12	
	14. Az első világháború előzményei	12	
	15. Végvárrendszer és várháborúk	12	
	16. Károly Róbert gazdaságpolitikája	21	
	17. II. József uralkodása	12	
	18. A dualizmus gazdasági eredményei	21	
	19. A két világháború közötti Magyarország	12	
	20. Az 1956-os forradalmat követő megtorlás	21	
	II. Összesen		45
I. + II. ÖSSZESEN		90	

javító tanár

	elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges, kifejtendő feladatok		

javító tanár

jegyző